

1.6.1. Typy siedliskowe lasu i ich gatunki drzew

W układzie typów siedliskowych lasów państwowych - Puszczy Białowieskiej dominuje Bór mieszany świeży (BMśw), Las mieszany (LMśw) i Las świeży (Lśw) przy znacznym udziale Boru świeżego (Bśw), Lasu wilgotnego (Lw) i Olsu (OL).

Na siedliskach Boru mieszanego świeżego dominują drzewostany sosnowo-świerkowe z pojedynczą domieszką brzozy i dębu. Natomiast na siedliskach Boru świeżego drzewostan tworzy sosna z pojedynczą domieszką brzozy i świerku.

Na w/w siedliskach lasowych występują głównie drzewostany sosnowo-dębowo-świerkowe z domieszką grabu, brzozy, osiki, jesionu, klonu, wiązu i lipy.

W siedliskach olsowych występują głównie drzewostany jesionowo-olchowe z domieszką świerku, osiki i brzozy.

Lasy prywatne pod względem siedliskowym są zbliżone do lasów państwowych Puszczy Białowieskiej.

Na obszarze gminy większość lasów, a szczególnie w lasach państwowych Puszczy Białowieskiej tworzą drzewostany wielogatunkowe i różnowiekowe w zależności od typu siedliskowego, na którym występują.

1.6.2. Ochrona i zagospodarowanie

Obszar Puszczy Białowieskiej, w części poza granicami Białowieckiego Parku Narodowego (w tym również i w granicach gminy Dubicze Cerkiewne) zgodnie z decyzją Nr 23 Ministra OŚZNiL z dnia 8 listopada 1994r. podlega ochronie i zagospodarowaniu leśnemu w sposób specjalny, tworząc wzorcowy leśny kompleks promocyjny (LKP).

Podstawowym zadaniem kompleksu promocyjnego jest wprowadzanie do praktyki zasad sterowania gospodarką leśną w warunkach pełnego rozpoznania wymogów ochrony przyrody w zwartej przyrodniczo przestrzeni leśnej, stanowiącej ważne ogniwo systemu ekologicznego kraju.

Zasady postępowania ochronnego i hodowlanego w lasach Puszczy Białowieskiej określa załącznik do w/w decyzji. Zasady te powinny być uwzględniane zarówno w planach urządzania lasu jak i w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego.

Puszcza Białowieska jako wzorcowy kompleks leśny, w którym powinny być wprowadzane do praktyki zasady trwałego zrównoważonego rozwoju lasów i leśnictwa oraz ochrony bioróżnorodności powinna także spełniać doniosłą rolę w zakresie funkcji naukowych, dydaktycznych, kulturowych, turystycznych i innych.

Dlatego też Puszcza Białowieska jako jednolity obszar funkcjonalny powinna być chroniona w sposób kompleksowy z jednoczesnym udostępnieniem dla działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej oraz dla turystyki wędrowniej i poznawczej.

Natomiast baza rekreacyjno-pobykowa (ośrodki wypoczynkowe, hotele itp.) powinny być lokalizowane na obrzeżach Puszczy, poza obszarami leśnymi.

Oprócz powyższego Puszcza Białowieska jest obszarem prawnie chronionym o różnych formach ochrony (park narodowy, rezerваты przyrody, obszar chronionego krajobrazu, pomniki przyrody i inne).

Lasy prywatne w większości zaliczane są do lasów gospodarczych - II grupa. Stąd też podstawową funkcją tych lasów jest produkcja surowca drzewnego, głównie na potrzeby własne miejscowej ludności. Pełnią one również funkcję wodo i glebochronną oraz krajobrazową, a także stanowią ostoję dla drobnej zwierzyny i ptactwa.

Gospodarka leśna prowadzona jest głównie w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasów poszczególnych obrębów wsi.

Zalesienia na terenie gminy powinny odbywać się zgodnie z ustaleniami granic gruntów polno-leśnych, obejmujących 2323 ha gruntów marginalnych.

Lasy (powierzchnia i masa drzewostanowa) na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne nie są zagrożone szkodliwym oddziaływaniem gazów i pyłów.

1.7. Warunki klimatyczne

W podziale byłego województwa białostockiego na krainy klimatyczne (wg S.I.Pióro) obszar gminy Dubicze Cerkiewne zaliczony został do Krainy Wysoczyzn Północnopodlaskich (Równina Bielska) charakteryzującej się średnio korzystnymi warunkami klimatycznymi modelowanymi wpływem cech klimatu wielkiego kompleksu leśnego jakim jest Puszcza Białowieska.

Poniższą charakterystykę klimatu obszaru gminy oparto głównie o dane meteorologiczne ze stacji: Białowieża, Bielsk Podlaski i Orzeszkowa (opady) z okresu lat 1948-1967 wg opracowania S.I.Pióro „Klimat województwa białostockiego”.

1.7.1. Temperatura powietrza

Rozkład roczny temperatury w °C, średnie oraz absolutne maksyma i minima ilustruje zestawienie tabelaryczne (Tabela nr 9).

Tabela nr 9

Stacja meteorologiczna	Rodzaj obserwacji	M I E S I Ą C E												Średnia roczna
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Białowieża	Śr.	-4,4	-4,3	-0,9	6,8	12,4	16,3	17,6	16,3	12,1	7,3	2,1	-1,8	6,7
	Max.	8,2	12,2	17,7	29,4	30,9	31,8	34,5	34,5	30,8	25,8	18,2	13,7	
	Min.	-34,1	-33,1	-24,9	-9,6	-5,7	-1,7	3,3	-1,7	-4,8	-9,9	-19,9	-25,7	
Bielsk Podlaski	Śr.	-4,4	-4,2	-0,6	7,2	12,8	16,5	17,8	16,8	12,8	7,7	2,4	-1,4	6,9
	Max.	7,7	10,3	16,5	29,4	30,9	31,7	35,0	34,5	30,7	26,3	18,3	14,0	
	Min.	-38,0	-31,4	-24,1	-9,9	-5,5	0,7	5,4	0,8	-3,1	-9,0	-19,0	-23,5	

Istotnym uwarunkowaniem wynikającym głównie z rozkładu temperatury jest to, że :

- przejścia średniej temperatury dobowej przez tzw. progi termiczne przypada dla °C (okres gospodarczy) na 20 marca i 28 listopada, dla 5°C (okres wegetacyjny) na 8 kwietnia i 2 listopada,
- okres wegetacyjny trwa średnio 202 dni, rozpoczyna się ca 10 kwietnia i kończy się pod koniec października,
- początek prac polowych przypada średnio na pierwszą dekadę kwietnia, a koniec ca 10 listopada,
- okres bezprzymrozkowy wynosi średnio 150 dni,
- pokrywa śnieżna zalega średnio 96,3 dni.

1.7.2. Opady atmosferyczne

Średni roczny rozkład opadów atmosferycznych, sumy maksymalne i minimalne oraz wskaźnik opadowy okresu wegetacyjnego przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne (Tabela nr 10).

Zjawiska atmosferyczne związane głównie z opadami atmosferycznymi na terenie gminy kształtują się następująco:

- średnia roczna częstotliwość burz w Bielsku Podlaskim wynosi 14,7, a w Białowieży 26,0 i jest to najwyższa ilość burz w byłym woj. białostockim. Burze najczęściej występują w miesiącach letnich (czerwiec, lipiec, sierpień) i w Białowieży zamykają się liczbą 18,9;
- średnia roczna wilgotność względna powietrza kształtuje się w granicach 80 - 83 %;
- średnie roczne zachmurzenie w Białowieży wynosi 6,6 pokrycia nieba, ilość dni pogodnych 43,1 a pochmurnych 153,0; analogicznie w Bielsku Podlaskim 6,9; 26,3; 150,0;
- średnia suma godzin usłonecznienia w Białowieży w miesiącach VI-VIII wynosi 663,4, co stanowi 43,4 % do całego roku.

Tabela nr 10

Stacja meteo- rologi- czna	Ro- dzaj obser.	M I E S I Ą C E												Śred- nia roczna	Wskaź- nik % V - X
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
Orzesz kowo	Śr.	32	34	27	37	49	74	72	75	49	41	40	52	572	62,9
	Max.	45	58	66	85	88	145	174	154	120	118	83	88	754	
	Min.	10	16	4	9	10	31	13	3	18	1	10	15	383	
Biało- wieża	Śr.	33	36	39	41	60	73	67	78	52	39	46	47	600	61,5
	Max.	61	61	83	70	110	207	131	138	139	114	87	98	855	
	Min.	12	10	5	9	13	24	8	12	28	3	24	17	426	
Bielsk Podlas ki	Śr.	33	38	30	39	52	75	70	80	46	41	45	42	591	61,6
	Max.	43	58	93	66	121	122	188	163	124	125	78	97	725	
	Min.	12	11	5	9	12	32	14	18	5	3	21	10	402	

1.7.3. Dynamika powietrza atmosferycznego

Rozkład średniej częstotliwości wiatrów i prędkości w m/sek na poszczególne kierunki oraz częstotliwość cisz za okres obserwacji 1953 - 1967 ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne:

Tabela nr 11

Stacja meteorologiczna	$\frac{\%}{V\text{m/sek}}$	K I E R U N K I								Cisza w %
		N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	
Bielsk Podlaski	$\frac{\%}{V}$	6,5	6,7	5,7	10,9	13,6	23,5	20,8	12,3	
		2,2	3,0	3,3	3,3	3,2	4,1	4,0	2,6	15,7
Białowieża	$\frac{\%}{V}$	7,8	5,9	10,6	16,1	11,2	17,9	16,1	15,3	
		3,9	3,5	3,8	3,7	3,5	4,0	5,0	4,5	15,9

Częstotliwość wiatrów z kierunków zachodnich (NW, W, SW) w Bielsku Podlaskim osiąga 56,6 %, w Białowieży 48,4 %, a wiatrów wschodnich (NE, E, SE) w Bielsku Podlaskim 25,3 %, a w Białowieży 32,6 %.

W świetle powyższych danych meteorologicznych wynika, że warunki klimatyczne gminy Dubicze Cerkiewne nie stwarzają ograniczeń w rozwoju rolnictwa i rekreacji.

1.8. Obszary i obiekty prawnie chronione

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne struktury prawnie chronione tworzą :

1) Rezerwaty przyrody:

- Czechy Orlańskie - rezerwat leśny o pow. 77,95 ha utw. w 1995r. Położony jest na terenie Nadleśnictwa Bielsk a celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie zbiorowisk leśnych o charakterze borów mieszanych z drzewostanem sosnowo-świerkowym, stanowiącym pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej.
- Starzyna - część rezerwatu leśno-ornitologicznego o ogólnej pow. 370,08 ha utw. w 1979r. Położony jest na terenie Nadleśnictwa Hajnówka a celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z dobrze wykształconymi zespołami leśnymi typu boru mieszanego, odznaczającymi się bogatą florą oraz stanowiącymi ostoję głuszca.

- 2) Obszar chronionego krajobrazu Puszczy Białowieskiej powołany uchwałą Nr XII/84/86 w Białymstoku z dnia 29.04.1986r. Aktualnie obowiązuje rozporządzenie Nr /98 Wojewody Białostockiego z dnia 20 maja 1998r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska” (Dz.Urz. W.B. Nr 10, poz.48).

Celem Obszaru jest ochrona i zachowanie Puszczy Białowieskiej stanowiącej ostatnie ostoje naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniającej się wysokimi walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.

3) Pomniki przyrody

Na terenie gminy uznanych z pomniki przyrody jest 14 pojedynczych drzew (10 z nich położonych jest na terenie Puszczy Białowieskiej a 4 w poszczególnych jednostkach osadniczych gminy) oraz dwa głązy narzutowe.

- Pomniki przyrody położone w obrębie lasów państwowych Puszczy Białowieskiej to :

- sosna o obwodzie pnia 360 cm, wysokości 28 m i wieku ok. 220 lat położona w oddz. 696 D - ark.ewiden. 12,
- sosna o obwodzie pnia 372 cm, wysokości ok. 37 m i wieku 250 - 300 lat, położona w oddz. 663 C - ark. ew. 70,
- sosna pospolita o obwodzie pnia 316 cm, wysokości 35 m i wieku ok. 250 lat, położona w oddz. 663 D - ark. ew. 71,
- sosna zwyczajna o obwodzie pnia 254,3 cm, wysokości 33 m i wieku 226 lat - oddz. 697 Ab, ark. ewid. Nr 1473,
- sosna zwyczajna o obwodzie pnia 317,1 cm, wysokości 32 m i wieku 332 lata - oddz. 697 Bf, ark. ew. Nr 1474
- świerk pospolity o obwodzie pnia 273,2 cm, wysokości 37 m i wieku 153 lata - oddz. 693 Bd, ark. ewid. Nr 1481,
- świerk pospolity o obwodzie pnia 312,4 cm, wysokości 43 m i wieku 156 lat - oddz. 695 Af, ark. ewid. Nr 1482,
- świerk pospolity o obwodzie pnia 268,5 cm, wysokości 37 m i wieku 179 lat - oddz. 695 Af, ark. ew. Nr 1483,
- świerk pospolity o obwodzie pnia 314 cm, wysokości 40 m i wieku 189 lat - oddz. 695 Bc, ark. ew. Nr 1484,
- sosna zwyczajna o obwodzie pnia 276,3 cm, wysokości 40 m i wieku 231 lat - oddz. 663 Da, ark. ew. Nr 1485.

- Pomniki przyrody położone na terenie wsi :

- wiąz szypułkowy o obwodzie pnia 254 cm, wysokości 17 m i wieku ok. 260 lat, położony we wsi Czechy Orlańskie, ark. ewiden. Nr 256,
- wiąz szypułkowy o obwodzie pnia 403 cm, wysokości 27 m i wieku ok. 250 lat - w. Istok, ark. ew. Nr 258,

- lipa drobnolistna o obwodzie pnia 348 cm, wysokości 27 m i wieku ok. 250 lat - w. Czechy Orlańskie, ark. ew. Nr 259,
- topola biała o obwodzie pnia 600 cm, wysokości 27 m i wieku 130 lat - w. Stary Kornin, ark. ew. Nr 281,
- głąz narzutowy o obwodzie 720 cm i wysokości 1,7 m (częściowo zagłębiony) - w. Grabowiec, ark. ew. Nr 439,
- głąz narzutowy o obwodzie 880 cm i wysokości 1,2 m (częściowo zagłębiony) - w. Grabowiec, ark. ew. Nr 440.

Wokół pomników przyrody na gruntach leśnych obowiązuje strefa ochronna o promieniu 20 m.

4) Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne ekosystemu bagiennego położone na terenie gminy Dubicze Cerkiewne w obrębie geodezyjnym Krugłe (Dziennik Urzędowy Województwa Białostockiego Nr 16) ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela nr 12

Nr ewid. uż. ekologicz.	Nr działki	Pow. użytk. w działce (ha)	Pow. użyt. ekologicznego	U w a g i
1	2	3	4	5
84	<u>71</u> 661 Bb	6,15	31,73	25,58 ha leży poza gr. gminy
86	<u>94</u> 659 Aa <u>90</u> 660 Af	0,51 1,12	2,21	0,58 ha poza gr. gminy
87	<u>90</u> 660 Ah	0,31	0,31	
88	<u>78</u> 661 Ac	0,79	0,79	
89	<u>78</u> 661 Ag	2,57	2,57	
90	<u>78</u> 661 Af <u>71</u> 661 Bf	0,34 0,38	0,72	
91	<u>65</u> 662 Af	0,48	0,48	
92	<u>91</u> 660 Cg	0,76	0,76	
93	<u>105</u> 692 Ac <u>106</u> 692 Cd	0,29 0,73	1,02	
94	<u>101</u> 692 Df	0,37	0,37	

1	2	3	4	5
95	<u>73</u> 692 Bc <u>81</u> 694 Cf <u>74</u> 694 Df <u>72</u> 661 Df <u>66</u> 662 Ck <u>66</u> 662 Cj <u>73</u> 694 Bd <u>73</u> 694 Bi <u>73</u> 694 Ba <u>67</u> 695 Ab	5,44 2,74 7,04 9,36 4,48 0,58 4,32 2,37 0,63 2,87	39,83	
96	<u>50</u> 696 Db	0,43	0,43	
97	<u>52</u> 728 Db	0,45	0,45	
98	<u>58</u> 728 Ci	0,69	0,69	
99	<u>70</u> 733 f	1,44	1,44	

Powyższe użytki ekologiczne ekosystemów bagiennych zostały objęte ochroną w drodze rozporządzenia Wojewody Białostockiego - Dz.Urz. Województwa Białostockiego Nr 16, str. 390, 391 i 392.

Podstawowym zadaniem w zagospodarowaniu gminy powinno być zachowanie wszystkich w/w obiektów i obszarów prawnie chronionych z dopuszczeniem możliwości ich kształtowania zarówno pod względem jakościowym i przestrzennym z jednoczesnym zapewnieniem ich własnego funkcjonowania i ciągłości układów ekologicznych.

Ponadto w oparciu o rozpoznane wartości przyrodnicze należy dążyć do tworzenia nowych form ochrony, a także do podniesienia rangi ochronności Puszczy Białowieskiej.

1.9. Zagrożenia i degradacja środowiska

Obszar gminy Dubicze Cerkiewne charakteryzuje się stosunkowo niewielkim stopniem przekształcenia środowiska przyrodniczego w stopniu nie zagrażającym jego właściwemu funkcjonowaniu. Źródła powstawania zagrożeń i konfliktów ze środowiskiem przyrodniczym wynikają głównie z :

- rozwoju i funkcjonowania ośrodka gminnego i innych większych jednostek osadniczych położonych w obrębie obszaru gminy,
- sposobu składowania i utylizacji odpadów stałych i płynnych,
- intensyfikacji rolnictwa - nawożenie i chemiczna ochrona roślin,
- wadliwego funkcjonowania wykonanych melioracji,
- eksploatacji surowców mineralnych,
- natężenia ruchu i transportu komunikacyjnego.

1.9.1. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych

Wody powierzchniowe szczegółowo zostały omówione w pkt 1.4.1 niniejszego tekstu.

Potencjalne zagrożenia zarówno dla wód powierzchniowych jak i gruntowych może stanowić brak oczyszczalni ścieków w Dubiczach Cerkiewnych i w rejonach grupowego zwodociągowania wsi.

Na stan czystości wód może także negatywnie wpływać działalność związana z produkcją rolną, a zwłaszcza nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków chemicznej ochrony roślin.

Zagrożenie dla wód, a zwłaszcza wód podziemnych stanowi również nieprawidłowa utylizacja odpadów, a w szczególności tych odpadów, które zawierają różnego rodzaju niebezpieczne związki toksyczne.

1.9.2. Zagrożenia powietrza atmosferycznego

Gmina Dubicze Cerkiewne charakteryzuje się stosunkowo czystym powietrzem atmosferycznym.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są głównie lokalne i paleniska indywidualne oraz transport.

W strukturze zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego dominują zanieczyszczenia pyłowe i gazowe pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw stałych, głównie węgla kamiennego, koksu i drewna.

Szacunkowe wielkości emisji zanieczyszczeń w roku 1993 pochodzących z procesów energetycznych w gminie Dubicze Cerkiewne i gmin najbliższej położonych (wg obliczeń P.I.O.Ś. w Białymstoku) przedstawiają się jak niżej :

Tabela nr 13

G m i n a	Wielkość emisji zanieczyszczeń w Ug/rok				% udział SO ₂ i pyłu w gminie w stosunku do całego województwa	
	SO ₂	NO ₂	CO	pył	SO ₂	pył
Dubicze Cerkiewne	5,3	4,1	17,8	8,3	0,037	0,106
Kleszczele	28,1	11,7	87,0	48,0	0,195	0,611
Orla	8,4	9,2	31,2	13,5	0,058	0,172
Hajnówka	366,2	161,2	930,7	451,8	2,539	5,750

Gmina Dubicze Cerkiewne pod względem emisji pyłu znajduje się na 38 miejscu w byłym woj. białostockim, a pod względem emisji dwutlenku siarki na 36 miejscu.

Z uwagi na tendencje wzrostowe natężenia ruchu kołowego na terenie gminy należy liczyć się także ze skażeniami pochodzenia komunikacyjnego, zwłaszcza wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 691 Hajnówka - Dubicze - Kleszczele.

Aktualnie zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu i ołowiu wzdłuż tras komunikacji kołowej są znikome i nie stwarzają zagrożenia dla środowiska przyrodniczego oraz zdrowia ludzi.

Ogólnie rzecz biorąc należy stwierdzić, że zanieczyszczenia na terenie gminy Dubicze Cerkiewne są o wiele niższe od wartości dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu.

Listę substancji zanieczyszczających, dopuszczalne wartości stężeń tych substancji w powietrzu oraz czas ich obowiązywania zawiera załącznik Nr 1 do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 28 kwietnia 1998r. (Dziennik Ustaw Nr 55, poz.355).

Jednocześnie nadmieniam, że ocena sytuacji radiologicznej w oparciu o wyniki pomiarów skażeń dokonanych przez specjalistyczne jednostki nie wykazała żadnych zagrożeń dla środowiska i zdrowia ludzi.

1.9.3. Zagrożenia hałasem i wibracjami oraz elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

a) Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku zostały określone w Tabeli 1 i Tabeli 2 stanowiących załącznik do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998r. (Dz.Ust.Nr 66, poz.436).

Główne źródła hałasu stanowi zazwyczaj przemysł i komunikacja. Zagrożenia tego rodzaju hałasem na terenie gminy praktycznie są znikome. Pewne lokalne uciążliwości w tym zakresie mogą wynikać z funkcjonowania istniejących drobnych zakładów produkcyjnych oraz usług.

gowych działających na podstawie wpisu do ewidencji zakładów prowadzących działalność gospodarczą.

W takich przypadkach należy przestrzegać zasadę, że hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne natężenie nie mogą wykroczyć poza obręb działki, na której są wytwarzane.

Wzrastające natężenie ruchu kołowego powoduje także przyrost poziomów hałasu komunikacyjnego. Dlatego też w celu ograniczenia ew. uciążliwości wynikających z nadmiernego hałasu komunikacyjnego należy dążyć do ich minimalizowania głównie poprzez rozwiązania techniczne zwłaszcza w miejscach ich szczególnej uciążliwości dla otoczenia.

- b) Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne nie występują urządzenia wytwarzające elektromagnetyczne promieniowania niejonizujące szkodliwe dla ludzi i środowiska.

Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez układ sieci SN i NN linii napowietrznych.

Szczegółowe zasady ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, dopuszczalne poziomy promieniowania, jakie mogą występować w środowisku oraz wymagań obowiązujących przy wykonywaniu pomiarów kontrolnych promieniowania określa rozporządzenie Ministra OŚZNiL z dnia 11 sierpnia 1998r. (Dz.U.Nr 107,poz.676).

1.9.4. Zagrożenia powierzchni ziemi i innych elementów środowiska przyrodniczego.

- a) Zagrożenia spowodowane eksploatacją surowców mineralnych.

Powierzchniowa degradacja i dewastacja terenów a zwłaszcza rzeźby terenu związana jest głównie z eksploatacją surowców mineralnych. Wielkość i zakres eksploatacji surowców mineralnych szczegółowo omówiono w pkt 1.3.2. niniejszego tekstu.

Ponadto w zależności od głębokości eksploatacji surowców oraz sposobu ich wydobywania (np. sprzętem mechanicznym) istnieje możliwość zakłócenia układu wód w głębinnych oraz ich chemicznego zanieczyszczenia (smary, oleje itp.).

- b) Zagrożenia odpadami.

Jednym z poważnych zagrożeń i degradacji środowiska są odpady komunalne i przemysłowe. Odpady, a w szczególności te, które nie są odpowiednio składowane (utylizowane) na wysypisku wywierają negatywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, głównie w formie skażenia wody, gleby, powietrza, niszczenia walorów krajobrazowych łącznie z wyłączeniem określonych terenów rolnych lub leśnych.

Odpady stałe składowane są na zalegalizowanym wysypisku gminnym o powierzchni 0,8 ha położonym na gruntach wsi Dubicze Cerkiewne. Wysypisko to z wyodrębnioną częścią o funkcji mogielnika eksploatowane jest od 1988r. - ilość odpadów 0,01 tys. m³/rok, dotychczasowe wykorzystanie ca 20 %.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują także wysypiska wiejskie nieurządzone, zajmujące przeważnie wyrobiska poeksploatacyjne.

Zagrożenia odpadami wynikają także z faktu, że na przedmiotowe wysypisko trafiają różne substancje niebezpieczne codziennego użytkowania np. leki, środki owadobójcze, baterie, lampy rtęciowe, smary, rozpuszczalniki itp.

Celem uniknięcia takich zagrożeń niezbędny jest rozdzielczy system gromadzenia odpadów. Trudności w znalezieniu odpowiednich miejsc pod wysypiska, wysoki koszt ich urządzania, a także sposób składowania i utylizacji tych nieczystości stanowi realne przesłanki do pogarszania stanu środowiska.

Dlatego też należy organizować składowiska przejściowe z pełną segregacją odpadów tj. ustawienie kontenerów w miejscach wytwarzania odpadów z docelowym ich wywożeniem na wysypisko gminne a także do zakładów bezpiecznego przetwarzania.

We wsiach zwodociagowanych brak jest kanalizacji sanitarnych, w tym małych oczyszczalni ścieków, co w konsekwencji może doprowadzić do zanieczyszczenia zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych.

W związku z powyższym czasowe nieczystości płynne (ścieki) powinny być unieszkodliwiane poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach, a następnie wywożone do najbliższych położonych oczyszczalni ścieków tj. Orli lub Hajnówki.

- c) W okresie wiosennym dużym zagrożeniem jest wypalanie traw. Dotyczy to zwłaszcza dolin rzecznych, poboczy dróg i terenów bagiennych. Powoduje to wyginięcie wielu gatunków roślin i zwierząt oraz grozi powstawaniem pożarów na przyległych obszarach.

1.10. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego.

1.10.1. Podstawowa struktura funkcjonalno-przyrodnicza gminy

W strukturze obszaru gminy Dubicze Cerkiewne bardzo ważną rolę odgrywają jej przyrodnicze struktury funkcjonalno-przestrzenne tworzące tzw. system ekologiczny (przyrodniczy) gminy.

Do głównych obszarów (struktur) systemu ekologicznego gminy aktywnych biologicznie należą :

a) dolina rzek, a w tym :

- dolina rzeki Orlanki jako wieloprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, krajobrazowej, gospodarczej i obszaru rekreacyjnego w rejonie zbiornika wodnego „Dubicze Cerkiewne”,
- doliny rzek Orla, Perebel i Policzna oraz inne doliny mniejszych cieków wodnych i obniżeń terenowych jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, krajobrazowych i gospodarczych.

Szczegółowa charakterystyka i znaczenie w/w elementów została szczegółowo omówiona w pkt 1.2 i 1.4.1 niniejszego tekstu.

b) kompleksy leśne, a w tym :

- Puszcza Białowieska (południowo-zachodnia część) jako wieloprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu europejskim i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, naukowo-dydaktycznej, turystycznej i gospodarczej.

Są to lasy objęte statusem ochrony w formie, obszaru chronionego krajobrazu i stanowią element Krajowego Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (E.S.O.CH.). Ponadto decyzją Ministra OŚZNiL uznane są za Wzorcowy Leśny Kompleks Promocyjny (L.K.P.).

- Wszystkie pozostałe kompleksy leśne są elementami drobnoprzestrzennymi systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznych, gospodarczych, krajobrazowych, ochronnych i rekreacyjnych.

Lasy te w powiązaniu z ciągami ekologicznymi całego ekosystemu dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej.

Szczegółowa charakterystyka i znaczenie tych elementów została zawarta w pkt 1.6. niniejszych uwarunkowań.

- c) Elementy wspomagające i współdziałające w zakresie funkcjonowania systemu ekologicznego gminy stanowią tereny otwarte o charakterze rolno-osadniczym - głównie tereny upraw polowych i zieleni towarzyszącej osadnictwu.
- d) Podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego gminy jest zachowanie walorów i funkcjonalności w/w struktur przyrodniczych.
- W związku z powyższym obszary systemu ekologicznego (strefy ekologicznej) gminy podlegać powinny ochronie przed zainwestowaniem i degradacją, głównie sanitarną.
- e) Wszystkie pozostałe obszary gminy tj. poza obszarami systemu przyrodniczego posiadają korzystne warunki abiotyczne do rozwoju różnych form osadnictwa i zabudowy.

Przy czym należy podkreślić, że są to przeważnie także obszary o podstawowych wartościach rolniczej przestrzeni produkcyjnej stwarzające odpowiednie warunki do rozwoju określonych form gospodarki żywnościowej.

1.10.2. Główne wnioski do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

- 1) Utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie tworzących system ekologiczny w strukturze przestrzennej obszaru gminy.
- 2) Utrzymanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku niekolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy.
- 3) Podniesienie rangi ochronności Puszczy Białowieskiej.
- 4) Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności ujęć wód komunalnych, wód rzeki Orlanki, Orli i Perebel przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i nadmierną eksploatacją - stosownie do ustalonych klas czystości i nienaruszalności przepływów biologicznych rzek.

W tym także wnioskuje się o potrzebę :

- skutecznego rozwiązywania sposobu unieszkodliwiania ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi oraz w rejonach intensywnego zagospodarowania rekreacyjnego,
 - poprawy dyspozycyjności wód poprzez tworzenie małej retencji wód w elementarnych zlewniach.
- 5) Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery pochodzących ze źródeł energetycznych i zakładów produkcyjnych oraz komunikacji. Ochrona zabudowy mieszkaniowej i walorów przyrodniczych przed negatywnym wpływem zanieczyszczeń atmosferycznych - stosownie do obowiązujących norm państwowych.
Radykalne ograniczenie emisji energetycznych może nastąpić po zgazyfikowaniu gminy.
 - 6) Niwelacja zagrożeń hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym (projekt linii WN) głównie w obszarach stałego zamieszkania ludzi i terenach pełniących funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe.
 - 7) Ochrona i racjonalne gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną, a w tym :
 - ochrona przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - przeznaczeniem wartościowych gruntów ornych pod zainwestowanie,
 - skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.

- preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego zapewniającego produkcję „zdrowej żywności”.
- 7) Określenie walorów użytkowych dla celów turystycznych i rekreacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem Puszczy Białowieskiej i zbiornika wodnego „Dubicze Cerkiewne”.

2. Środowisko kulturowe - obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych

2.1. Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków znajdują się w następujących miejscowościach :

Tabela nr 14

Lp.	Miejscowość	Nazwa obiektu	Nr rejestru
1	2	3	4
1.	Grabowiec	- wiatrak koźlak, drewn., 1936r.	544
2.	Jodłówka	- zespół dworski	605
		- dwór, drewn., 1901r.	614
		- czworak, drewn., ok. 1860r.	682
		- park	471
3.	Koryciski	- wiatrak holenderski, drewn., 1948r.	
4.	Stary Kornin	- cerkiew paraf. pw. św. Michała, drewn., przed 1893r. (wraz z cmentarzem przycerkiewnym i ogrodzeniem)	630
		- cerkiew fil. pw. św. Anny, drewn., 1773r. (wraz z cmentarzem przycerkiewnym i ogrodzeniem)	631
5.	Werstok	- cerkiew paraf. pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, drewn., 1768r. (wraz z cmentarzem przycerkiewnym otoczonym kamiennym ogrodzeniem)	620

Wymienione obiekty podlegają ochronie konserwatorskiej na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1962r. o ochronie dóbr kultury (Dz.U.Nr 10, poz. 48, z późniejszymi zmianami).

Wszelkie prace przy tych obiektach i w ich bezpośrednim sąsiedztwie wymagają uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku.

2.2. Obiekty o charakterze zabytkowym nie wpisane do rejestru, posiadające wartości historyczne i kulturowe znajdują się w miejscowościach:

Tabela nr 15

Lp.	Miejscowość	Nazwa obiektu
1	2	3
1.	Dubicze Cerkiewne	- cerkiew paraf. pw. Opieki Matki Boskiej, drewn., 1946r.
2.	Grabowiec	- wiatrak koźlak, drewn., 1926r. - wiatrak koźlak, drewn., 1941r.
3.	Istok	zagroda - dom, drewn., z poł. XIX w. - stodoła, drewn., 2 poł. XIX w.
4.	Wojnówka	- wiatrak koźlak, drewn., 1933 - 1934r.

2.3. Cmentarze o wartościach historycznych i kulturowych znajdują się w miejscowościach :

Tabela nr 16

Lp.	Miejscowość	O b i e k t
1	2	3
1.	Dubicze Cerkiewne	- cmentarz prawosławny, 2 poł. XIXw. - cmentarz przycerkiewny, 2 poł. XVIIw.
2.	Istok	- cmentarz prawosławny, 2 poł. XIXw.
3.	Jelonka	- cmentarz prawosławny, 2 poł. XIXw. - cmentarz prawosławny, nieczynny, XIXw.
4.	Siemiwołoki	- cmentarz choleryczny
5.	Stary Kornin	- cmentarz prawosławny, XIXw. - cmentarz przycerkiewny, poł. XVII w.
6.	Starzyna	- cmentarz dworski, pocz. XXw.
7.	Werstok	- cmentarz prawosławny, 2 poł. XIXw.
8.	Witowo	- cmentarz prawosławny, 2 poł. XIXw. - cmentarz wojenny z 1945r.

2.4. Stanowiska archeologiczne

Obszar gminy jest bardzo słabo rozpoznany pod względem archeologicznym. Przeprowadzone badania objęły 2 obszary z 9 wchodzących w skład gminy.

Na terenie gminy występuje 11 stanowisk archeologicznych znajdują się one w miejscowościach :

Tabela nr 17

Lp.	Nr stan.	Miejscowość	Funkcja stanowiska	Chronologia
1	2	3	4	5
1.		Grabowiec	znalezisko luźne	neolit - brąz
2.	1/21	Dubicze Tofiłowce	osada	nowożytność
3.	2/22	Dubicze Tofiłowce	punkt osadniczy	epoka kamienia
			punkt osadniczy	wczesne średniowiecze
			osada	nowożytność
4.	1/23	Stry Kornin	śląd osadnictwa	epoka kamienia
			śląd osadnictwa	późne średn./nowożytn
			śląd osadnictwa	nowożytność
5.	2/24	Stry Kornin	punkt osadniczy	epoka kamienia
			punkt osadniczy	późne średniowiecze
			punkt osadniczy	nowożytność
6.	3/25	Stry Kornin	osada	nowożytność
7.	4/26	Stry Kornin	punkt osadniczy	epoka kamienia
			punkt osadniczy	późne średniowiecze/ okres nowożytny
			osada	nowożytność
8.	5/27	Stry Kornin	osada	nowożytność
9.	6/28	Stry Kornin	punkt osadniczy	nowożytność
10.	1/29	Koryciski	punkt osadniczy	późne średniowiecze/ nowożytność
			osada	nowożytność
11.		Jagodniki	śląd osadnictwa	średniowiecze
			punkt osadniczy	nowożytność

Wszelkie inwestycje prowadzone na terenie lub w bezpośrednim sąsiedztwie wymienionych stanowisk archeologicznych, należy każdorazowo uzgodnić z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych w Białymstoku.

3. Analiza sieci osadniczej i zagospodarowania gminy

3.1. Sieć osadnicza

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo i leśnictwo. Rolnictwo u-
kierunkowało się na produkcję zbóż, ziemniaków, hodowlę bydła i trzody
chlewnej. Uzupełniającą funkcją jest funkcja turystyczno-wypoczynkowa
rozwijana na bazie Puszczy Białowieskiej i zbiornika wodnego w Dubi-
czach Cerkiewnych. Zakłada się w perspektywie rozwój funkcji tury-
styczno-wypoczynkowej do miary funkcji podstawowej w gminie.

Sieć osadniczą w gminie tworzy 29 miejscowości wiejskich wcho-
dzących w skład 17 sołectw.

Pod względem układów przestrzennych wsie mają charakter ulicówek
o skupionej zabudowie. Dubicze Cerkiewne i Grabowiec posiadają układ
przestrzenny wielodrożnicowy.

Wszystkie wsie pełnią funkcje rolnicze z niewielkim programem u-
sług podstawowych. Dubicze Cerkiewne jako lokalny ośrodek rozwoju
pełni następujące funkcje :

- usługi lokalne dla ludności gminy z zakresu administracji samorządowej
i gospodarczej, handlu, gastronomii, kultury, zdrowia, finansów itp.,
- obsługi rolnictwa,
- obsługi komunikacji,
- obsługi ruchu turystyczno-wypoczynkowego związanego z zalewem
wodnym.

Funkcja turystyczno-wypoczynkowa występuje także we wsi Starzyna.

Barierami rozwoju gminy Dubicze Cerkiewne będą :

- niski potencjał gospodarczy i produkcyjny,
- niska jakość gleb,
- małe i spadające zaludnienie,
- braki infrastrukturalne (kanalizacja, gaz).

Głównymi czynnikami rozwoju gminy będą :

- walory środowiska przyrodniczego i wykorzystanie ich do celów tury-
styczno-wypoczynkowych,
- położenie na szlaku komunikacyjnym łączącym centralną Polskę z
Puszcza Białowieską.

Wielkość miejscowości sołeckich pod względem wielkości zaludnie-
nia jest następująca :

powyżej 200 osób	- 4 wsi
100 - 200 osób	- 5 wsi
do 100 osób	- 8 wsi

Generalnie następuje systematyczny spadek liczby ludności w gminie.

3.2. Zagospodarowanie przestrzenne gminy

3.2.1. Mieszkalnictwo

Podstawową formą budownictwa mieszkaniowego w poszczególnych wsiach gminy jest i pozostanie zabudowa zagrodowa. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, zgodnie z ustaleniami miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy, przewidywana jest w Dubiczach Cerkiewnych.

Obecny poziom nasycenia w mieszkania w gminie jest wysoki i wynosi 400 mieszkań na 1000 mieszkańców. Na terenie gminy występuje znaczna liczba (84) mieszkań niezamieszkałych i opuszczonych. Mieszkania te rzutują na wysoki wskaźnik liczby mieszkań przypadający na 1000 mieszkańców, przekraczający wskaźniki wojewódzkie i sięgający docelowych wskaźników europejskich.

Ruch budowlany w zakresie realizacji budownictwa mieszkaniowego jest niski. W latach 1989-97 oddano do użytku 14 nowych mieszkań. Z przeprowadzonych analiz wynika, że nie nastąpi potrzeba znacznego ilościowego wzrostu zasobów mieszkaniowych. Wystąpi natomiast potrzeba wyburzeń i wymiany budynków w złym stanie technicznym, modernizacji istniejącej zabudowy oraz podniesienia standardu i wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczne.

3.2.2. Usługi i działalność gospodarcza

W gminie Dubicze Cerkiewne funkcjonują usługi podstawowe, służące do zabezpieczenia elementarnych potrzeb jej mieszkańców. Nie występują usługi ponadlokalne.

Z zakresu usług podstawowych obsługi ludności istnieją :

- Szkoły podstawowe w Dubiczach Cerkiewnych i Starym Korninie,
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Dubiczach Cerkiewnych,
- Gminny ośrodek Kultury w Dubiczach Cerkiewnych i 12 świetlic wiejskich oraz biblioteka z filią,
- sklepy w: Dubiczach Cerkiewnych, Grabowcu, Starym Korninie i Jagodnikach,
- baza gastronomiczna w Dubiczach Cerkiewnych i Starzynie,
- boiska sportowe w: Dubiczach Cerkiewnych, Starym Korninie, Witowie i Istoku,
- Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w: Dubiczach Cerkiewnych i Tofiłowcach, Starym Korninie i Koryciskach,
- Urząd Gminy i Komisariat Policji w Dubiczach Cerkiewnych,
- Bank Spółdzielczy w Dubiczach Cerkiewnych,
- Urzędy pocztowe w Dubiczach Cerkiewnych i Starym Korninie.

W gminie na bazie Puszczy Białowieskiej i lasów nadleśnictwa Bielsk Podlaski objętych obszarem chronionego krajobrazu i zbiornika wodnego na rzece Orłance w Dubiczach Cerkiewnych rozwija się turystyka i wypoczynek. Bazę turystyczną, noclegową i gastronomiczną stanowią obiekty i urządzenia zlokalizowane w Dubiczach Cerkiewnych i Starzynie.

Obsługę rolnictwa w gminie zabezpieczają :

- Lecznica Weterynaryjna w Dubiczach Cerkiewnych,
- Baza RSP w Starym Korninie,
- 8 zlewni mleka.

Według danych statystycznych z 1998r. w gminie zarejestrowanych było 161 jednostek gospodarczych. Wśród jednostek gospodarczych największy udział mają jednostki prowadzące działalność produkcyjną (110 jednostek), głównie zakłady stolarskie i przeróbki drewna.

Prowadzona działalność usługowa i produkcyjna nie spełnia wszystkich potrzeb mieszkańców gminy. Szczególny niedorozwój rysuje się w zakresie usług motoryzacyjnych i przetwórstwa rolno-spożywczego. Istnieje potrzeba organizacji placówek opieki społecznej oraz dalszego rozwoju rekreacji i wypoczynku.

Zabezpieczenie terenów pod rozwój usług i działalność gospodarczą w miejscowym planie gminy jest wystarczające. Popyt na tereny usługowe z upływem czasu będzie wzrastał. Czynnikiem powodującym popyt będzie modernizacja rolnictwa i zagospodarowania zbędnej w rolnictwie siły roboczej. Działalność usługowa będzie również organizowana na terenach zabudowy zagrodowej, we własnych budynkach mieszkalnych i adaptowanych do nowych funkcji budynkach gospodarczych.

3.2.3. Tereny zieleni

Z terenów zieleni urządzonej w gminie istnieją :

- a) park podworski w Jodłówce podlegający ochronie konserwatorskiej i wymagający rewaloryzacji i zagospodarowania,
- b) skwer w Dubiczach Cerkiewnych,
- c) cmentarze prawosławne w: Dubiczach Cerkiewnych, Istoku, Jelonce, Starym Korninie, Werstoku i Witowie.

4. Sfera społeczna

4.1. Potencjał ludnościowy i jego rozmieszczenie

4.1.1. Ludność i obszar gminy

Gmina Dubicze Cerkiewne obejmuje obszar o powierzchni 151 km², co stanowi 1,5 % powierzchni dawnego województwa białostockiego i należy do grupy najmniejszych gmin wiejskich.

Według danych statystycznych z 1997r. w gminie zamieszkiwały 2.303 osoby, z tego 1.144 mężczyzn oraz 1.159 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet. Pod względem liczby ludności gmina należy do kilku najmniejszych gmin wiejskich województwa.

Gęstość zaludnienia gminy wynosząca 15 osób na 1 km² jest także jedną z najniższych w województwie, kształtuje się znacznie poniżej przeciętnej wojewódzkiej na terenach wiejskich, wynoszącej 26 osób.

4.1.2. Zmiany rozmieszczenia ludności

Na przestrzeni lat 1970 - 1997 ludność gminy kształtowała się następująco :

Tabela nr 18

Lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Kobiety na 100 mężczyzn
1	2	3	4	5
1970	4.059	1.989	2.070	104
1975	3.823	1.892	1.931	102
1978	3.514	1.772	1.742	98
1985	2.929	1.489	1.440	97
1988	2.728	1.396	1.332	95
1989	2.696	1.384	1.312	95
1990	2.639	1.337	1.302	97
1991	2.579	1.303	1.276	98
1992	2.577	1.293	1.284	99
1993	2.514	1.258	1.256	100
1994	2.442	1.219	1.223	100
1995	2.395	1.191	1.204	101
1996	2.337	1.156	1.181	102
1997	2.303	1.144	1.159	101

W okresie 27 lat nastąpił poważny spadek liczby ludności gminy, tj. o 1.756 osób (33,3 %). Największa dynamika spadkowa miała miejsce w latach 1970-1988. W okresie tym ludność gminy zmniejszyła się o 1.331 osób. Po 1988r. zmalała dynamika spadkowa ludności gminy.

W analizowanym okresie wszystkie wsie na terenie gminy wykazywały tendencję spadkową ludności, przy czym największy spadek miał miejsce w miejscowościach: Grabowiec (250 osób), Czechy Orlańskie (193 osoby), Dubicze Cerkiewne (142 osoby), Długi Bród (128 osób), Dubicze Tofiłowce (118 osób), Wojnówka (110 osób), Stary Kornin (109 osób). Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności w poszczególnych wsiach (sołectwach) przedstawia tabela nr 19.

W strukturze płci ludności gminy przewaga kobiet występowała w latach 1970-1975 oraz 1994-1997. Natomiast w latach 1978-1993 wystąpiła przewaga mężczyzn.

Ludność gminy Dubicze Cerkiewne

Tabela nr 19

Lp.	Nazwa sołectwa	1970	1978	1988	1998	Zmiany 1970-1998
1	2	3	4	5	6	7
1.	Czechy Orlańskie	321	272	188	128	- 193
2.	Długi Bród	225	187	131	97	- 128
3.	Dubicze Cerkiewne	400	377	302	258	- 142
4.	Dubicze Tofiłowce	301	260	234	183	- 118
5.	Górny Gród	98	63	45	39	- 59
	Wygon	33	23	14	5	- 28
6.	Grabowiec	623	576	453	373	- 250
7.	Istok	178	156	134	104	- 74
8.	Jagodniki	301	261	230	219	- 82
9.	Jelonka	180	155	121	99	- 81
10.	Koryciski	212	178	135	125	- 87
11.	Rutka	98	96	77	67	- 31
12.	Stary Kornin	313	266	222	204	- 109
13.	Starzyna	152	115	74	62	- 90
14.	Werstok	89	91	71	69	- 20
15.	Wieluki	80	80	58	56	- 24
16.	Witowo	195	170	167	133	- 62
	Pasieczniki Małe	71	56	41	26	- 45
17.	Wojnówka	189	138	88	79	- 110

4.1.3. Zmiany w stanie i strukturze ludności

Struktura wieku ludności gminy w 1997r. kształtowała się następująco :

Tabela nr 20

Wyszczególnienie	O g ó ł e m		Mężczyźni	Kobiety
	osób	%		
1	2	3	4	5
Ludność ogółem	2.303	100,0	1.144	1.159
Wiek przedprodukcyjny				
0 - 17	345	15,0	160	185
0 - 2	58	2,5	25	33
3 - 6	64	2,8	27	37
7 - 14	158	6,9	79	79
15 - 17	65	2,8	29	36
Wiek produkcyjny				
18 - 64M/59K	1.158	50,3	690	468
18 - 64 M	690	30,0	690	x
18 - 59 K	468	20,3	x	468
Wiek poprodukcyjny				
65 M/60 K i więcej	800	34,7	294	506
65 i więcej M	294	12,7	294	x
60 i więcej K	506	22,0	x	506

Struktura wieku ludności na przestrzeni lat 1988-1997 przedstawiała się następująco :

Tabela nr 21

Wiek	1988	1990	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7
przedprodukcyjny	486	452	399	381	361	345
	17,7	17,1	16,3	15,9	15,4	15,0
produkcyjny	1.479	1.483	1.284	1.250	1.200	1.158
	53,9	56,2	52,6	52,2	51,4	50,3
poprodukcyjny	779	704	759	764	776	800
	28,4	26,7	31,1	31,9	33,2	34,7
razem	2.744	2.639	2.442	2.395	2.337	2.303

Gmina Dubicze Cerkiewne charakteryzuje się niskim wskaźnikiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, tj. dzieci i młodzieży oraz ponad dwukrotnie wyższym od tej grupy wskaźnikiem ludności w wieku poprodukcyjnym.

W latach 1988-1997 w strukturze wieku występowały następujące tendencje :

- spadek udziału dzieci i młodzieży (0-17 lat),
- spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym (18-59 K/64 M)
- znaczny wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (60 K/65 M i więcej).